

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від _____ 2021 р. № _____

Київ

**Про схвалення Стратегії розвитку кримськотатарської мови
на 2022-2032 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації**

1. Схвалити Стратегію розвитку кримськотатарської мови на 2022-2032 роки, що додається.

2. Затвердити план заходів щодо реалізації Стратегії розвитку кримськотатарської мови на 2022-2032 роки (далі – план заходів), що додається.

3. Міністерствам, іншим центральним та місцевим органам виконавчої влади, підприємствам, установам і організаціям, відповідальним за виконання плану заходів, забезпечити:

1) виконання плану заходів за рахунок та в межах видатків, передбачених у державному та місцевих бюджетах на відповідний рік, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством;

2) подання щороку до 15 лютого Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій інформації про стан виконання плану заходів.

4. Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій:

1) протягом трьох місяців внести на розгляд Кабінету Міністрів України проект Положення про Національну комісію з питань кримськотатарської мови та пропозиції щодо її персонального складу;

2) подавати щороку до 1 квітня Кабінету Міністрів України інформацію про стан виконання плану заходів;

3) кожні два роки з дати прийняття цього розпорядження, а також після деокупації тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та

м. Севастополя, здійснювати аналіз ефективності виконання плану заходів з метою внесення в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України пропозицій щодо його оновлення.

5. Міністерству культури та інформаційної політики, Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, Міністерству закордонних справ забезпечити всебічне інформування про заходи у рамках Стратегії, в тому числі громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, а також міжнародних партнерів України, зокрема у контексті проголошеного Генеральною Асамблеєю ООН на період 2022 – 2032 років Міжнародного десятиліття мов корінних народів та на майданчику Постійного форуму ООН з питань корінних народів.

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від _____ 2021 р. № _____

СТРАТЕГІЯ
розвитку кримськотатарської мови на 2022 - 2032 роки

**Аналіз поточного стану справ, тенденції та обґрунтування щодо
необхідності розв'язання виявлених проблем**

Кримськотатарська мова як мова одного з корінних народів України є невід'ємним елементом ідентичності та етнокультурної цілісності української нації. Обов'язок держави сприяти розвитку мовної самобутності корінних народів визначений Конституцією України.

Згідно з класифікацією ЮНЕСКО (UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger, 2010) кримськотатарська мова належить до мов, що перебувають під серйозною загрозою (*severely endangered languages*). При цьому, згідно з оцінками фахівців Інституту сходознавства Національної академії наук ім. А.Ю.Кримського, через негативні тенденції останніх років реальний ступінь загроженості мови є критичним (*critically endangered languages*).

Додаткова небезпека для збереження і розвитку кримськотатарської мови виникла внаслідок тимчасової окупації Російською Федерацією території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, де проживає переважна більшість носіїв зазначеної мови.

Фактором небезпеки насамперед є політика Російської Федерації та її окупаційної адміністрації на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя щодо обмеження сфер застосування кримськотатарської мови, в тому числі стосовно зменшення можливостей для громадян отримувати освіту рідною мовою.

Протягом 2014-2020 років у резолюціях Генеральної Асамблеї ООН та доповідях Генерального Секретаря ООН не раз висловлювалася глибока занепокоєність обмеженнями можливостей збереження самобутності і культури та отримання освіти українською та кримськотатарською мовами. Зокрема, це зазначено у Третій доповіді Генерального Секретаря ООН «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі (Україна), тимчасово окупованих Російською Федерацією», оприлюдненій 8 жовтня 2020 р. і підготовленій на виконання Резолюції Генеральної Асамблеї ООН № 74/168.

Іншим фактором небезпеки для збереження і розвитку кримськотатарської мови є вимушений виїзд частини носіїв кримськотатарської мови до інших регіонів з подальшим дисперсним розселенням, що створює ризики зниження мовного потенціалу.

З огляду на зазначене, існує об'єктивна потреба у розробленні державної політики щодо ревіталізації та розвитку кримськотатарської мови з урахуванням актуальних обставин, які значною мірою формуються з урахуванням тимчасової окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та м. Севастополя.

Комплекс заходів у рамках Стратегії спрямований на законодавче, інституційне, організаційне, фінансове, інформаційне та інше забезпечення функціонування кримськотатарської мови як мови одного з корінних народів України, на розширення сфер її застосування, заохочення до її вивчення громадян незалежно від етнічної належності, популяризацію серед різних вікових груп, особливо серед молоді, що сприятиме не тільки збереженню і розвитку унікального соціокультурного явища, чинника самоідентичності і самовідтворення корінного народу, але і створенню додаткових умов для відновлення територіальної цілісності і державного суверенітету України у міжнародно визнаних кордонах.

Нормативно-правові акти, які діють у сфері реалізації Стратегії

Стратегію розроблено на виконання Указу Президента України від 26 лютого 2021 р. № 78 «Про окремі заходи, спрямовані на деокупацію та реінтеграцію тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя», з урахуванням розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2021 р. № 296-р «Про схвалення Концепції розвитку кримськотатарської мови».

Стратегія узгоджується з положеннями таких документів:

Декларації ООН про права корінних народів;

Резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 2 грудня 2019 р. № 74/396 «Права корінних народів»;

Закону України від 1 липня 2021 року № 1616-IX «Про корінні народи України»;

Постанови Верховної Ради України від 20 березня 2014 р. № 1140-VII «Про Заяву Верховної Ради України щодо гарантії прав кримськотатарського народу у складі Української Держави»;

Указу Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»;

Указу Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»;

Указу Президента України від 24 березня 2021 р. № 117 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року «Про Стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя».

Опис проблем, які обумовили прийняття Стратегії

Кримськотатарська мова опинилася в стані «розділеної мови» внаслідок співпадіння цілого комплексу геополітичних, демографічних, технологічних та інших чинників, зокрема:

держава сприяє розвитку мовної самобутності корінних народів України, в той час як окупаційною адміністрацією Російської Федерації на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя здійснюються репресії щодо кримськотатарської мови;

паралельно застосовуються різні графічні відображення алфавіту кримськотатарської мови (кириличне та латинське);

наявні суттєві відмінності у практиках використання кримськотатарської мови старшими і молодшими поколіннями (Інтернет, соціальні мережі тощо);

застосовуються різні підходи до вивчення та викладання кримськотатарської мови тощо.

Стратегія спрямована на відновлення цілісності освітнього, інформаційного, комунікаційного простору кримськотатарської мови. Ініціативи у рамках Стратегії мають закріпити за Україною лідерство у сфері розвитку кримськотатарської мови та надати відповідний імпульс.

Згідно з комплексом критеріїв, викладених у документі «Життєздатність мови та загрози» («Language Vitality and Endangerment»), ухваленому за підсумками міжнародної зустрічі експертів з питань програми ЮНЕСКО щодо захисту мов, що перебувають під загрозою зникнення (Париж, 2003), до головних параметрів оцінювання стану мов належать:

трансляція мови між поколіннями;

- абсолютна кількість носіїв мови (реальна кількість);
- частка носіїв мови у загальній чисельності населення;
- зміни у сферах використання мови;
- відповідь на нові сфери та медіа;
- доступність матеріалів для мовної освіти та грамотності;
- державна та інституційна підтримка мови, мовна політика, офіційний статус та використання мови в державі;
- ставлення членів спільноти до власної мови;
- тип та якість документування.

Згідно з даними перепису населення України 2001 року, на території України проживало 248,2 тис. кримських татар, 98,8 відсотків з яких на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя. 92 відсотки називало кримськотатарську мову рідною.

З моменту тимчасової окупації частини території України до інших регіонів України виїхали близько 20-25 тис. кримських татар. Найбільші кримськотатарські громади наразі сконцентровані у м. Києві, Київській, Херсонській, Львівській та Одеській областях.

Тимчасова окупація Автономної Республіки Крим та м. Севастополя не дає можливість отримувати об'єктивні дані щодо демографічної та мовної ситуації на зазначеній території, а відомості Російської Федерації та її окупаційної адміністрації на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя мають ознаки маніпуляцій.

Зокрема, згідно з даними, які у 2014 році оприлюднила окупаційна адміністрація Російської Федерації на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, чисельність кримських татар залишилась співставною, проте частка осіб, що визначають кримськотатарську мову як рідну, «знизилась» до 74,6 відсотків. Поряд з цим відбулося штучне «збільшення» кількості «татар» та осіб, які вважають рідною «татарську» мову.

Згідно з оціночними даними дослідників, кількість носіїв кримськотатарської мови на території України становить 20-25 відсотків кримськотатарського етносу або 70-90 тис. осіб.

За даними правозахисних організацій та свідченнями громадян з тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, незважаючи на номінальне визначення кримськотатарської мови як однієї з

«державних», замість розширення сфер застосування мови її використання обмежується.

У резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи від 23 червня 2021 р. № 2387 «Порушення прав людини щодо кримських татар у Криму» відзначено, що, не дивлячись на надання кримськотатарській мові «офіційного статусу» в Автономній Республіці Крим, кількість дітей, які нею навчаються, не збільшується, оскільки батькам не рекомендується звертатися з відповідними заявами.

Особливістю ситуації також є те, що на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя функціонування кримськотатарської мови, у тому числі навчання у закладах дошкільної, загальної середньої та вищої освіти, забезпечується на основі кириличної графіки відповідно до законодавства Російської Федерації. Представники старших поколінь так само звикли сприймати кирилицю.

Водночас в Україні ухвалено стратегічне рішення про переведення кримськотатарської писемності на латинську графіку, яка краще відповідає фонетиці та домінує у нових сферах функціонування мови (Інтернет, електронні медіа тощо). Такий підхід підтримує абсолютна більшість кримськотатарських мовознавців, викладачів закладів дошкільної, загальної середньої та вищої освіти, видавців, а також Меджліс кримськотатарського народу.

Виникає ситуація, коли переважна більшість осіб, які належать до кримськотатарського народу, носіїв мови, а також існуючих наразі профільних інституцій та професійних кадрів невизначений час перебуватимуть у кириличному просторі на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, де загальна політична ситуація погіршує становище кримськотатарської мови.

Водночас, інша частина представників кримськотатарського народу, що проживає на підконтрольній Україні території, отримає можливість вивчення та використання кримськотатарської мови у нових сферах на основі латинської графіки. У зв'язку з цим на початковій стадії потребує вирішення питання посилення інституційної спроможності, підготовки та підвищення кваліфікації наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників, збільшення кількості підручників і навчальних матеріалів з кримськотатарської мови тощо.

Окремим аспектом є порівняно невелика кількість кримських татар на підконтрольній Україні території та їх дисперсне розселення. Серед іншого, це заважає формуванню класів з навчанням дітей кримськотатарською мовою у закладах загальної середньої освіти, які наразі є тільки у с. Новоолексіївка (Херсонська область, Генічеський район), а також не дозволяє сформуванню у

межах етнічної спільноти самодостатній ринок для споживання освітніх, культурних послуг, розвитку медіа тощо.

З огляду на це, а також внаслідок обмежень, встановлених Російською Федерацією та її окупаційною адміністрацією, на пересування між тимчасово окупованою територією Автономної Республіки Крим та м. Севастополя та підконтрольною Україні територією, що блокує комунікацію, особливого значення набуває створення комплексу онлайн-можливостей для вивчення і використання кримськотатарської мови, забезпечення діяльності медіа, а також застосування різних форматів реінтеграції (мовних шкіл та таборів, «освітнього туризму», конкурсів і олімпіад тощо).

Найголовнішими проблемами, які потребують вирішення, є:

втрата мовних навичок представниками молодших поколінь, використання кримськотатарської мови переважно представниками найстаршого покоління, які послуговуються нею непостійно і частково;

перетворення значної частини кримськотатарської мовної спільноти на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя на російськомовних монолінгвів;

сприйняття рідної мови частиною кримськотатарської спільноти як перешкоди для інтеграції в підконтрольний Російській Федерації соціум, для отримання освіти та бажаної роботи;

відсутність належної словникової бази та галузевої термінології в багатьох сферах;

відсутність необхідної кількості якісних навчальних посібників, самовчителів, підручників, у тому числі мультимедійних, з кримськотатарської мови на основі стандартів CEFR (Common European Framework of Reference for Languages), а також енциклопедій, довідникової та іншої навчальної і наукової літератури кримськотатарської мовою;

недостатність наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників для викладання у закладах дошкільної, загальної середньої та вищої освіти, відсутність належних можливостей для підвищення їх кваліфікації;

брак можливостей для вивчення кримськотатарської мови представниками інших етносів української нації;

відсутність в українському суспільстві розуміння переваг володіння кримськотатарською мовою як базовою тюркською, що відкриває значні можливості для комунікації з низкою країн-партнерів України;

недостатня інтеграція кримськотатарської мови до цифрових платформ, веб-ресурсів, соціальних медіа, програмного забезпечення та інших сучасних технологічних рішень;

фактична відсутність кримськотатарської мови у сферах державного управління та місцевого самоврядування;

відсутність українських програм розвитку мови для представників кримськотатарської діаспори.

Крім особливої уваги до відродження кримськотатарської мови, зазначене вимагає враховувати важливість посилення ролі української як мови міжетнічного спілкування, забезпечення відповідного рівня володіння нею кримськотатарською молоддю, достатнього для продовження освіти у закладах вищої освіти, успішної професійної діяльності і повноцінної реалізації громадянських прав і обов'язків.

Система моніторингу та оцінки результативності реалізації Стратегії

У рамках реалізації цієї Стратегії запроваджується моніторинг досягнення цілей та ефективності заходів шляхом порівняння фактично отриманих значень індикаторів з їх прогнозними значеннями, який проводиться Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій на постійній основі шляхом узагальнення інформації про хід імплементації Стратегії і аналізу ступеня досягнення визначених цільових індикаторів у звітному періоді. Результати моніторингу враховуватимуться під час актуалізації дій щодо реалізації визначених Стратегією заходів і відповідних завдань.

Оцінка досягнення цілей цієї Стратегії проводиться за результатами виконання завдань кожного року її реалізації Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій через один квартал після завершення відповідного року.

Узагальнена оцінка результативності цієї Стратегії проводиться протягом року після завершення терміну її дії та подається на розгляд Кабінету Міністрів України.

Показники моніторингу Стратегії та досягнення її цілей наведені у таблицях індикаторів.

Оцінювання ефективності передбачається здійснювати із застосуванням комплексу критеріїв, викладених, зокрема у документі ЮНЕСКО «Language Vitality and Endangerment», ухваленому за підсумками міжнародної зустрічі експертів з питань програми ЮНЕСКО щодо захисту мов, що перебувають під загрозою зникнення (Париж, 2003).

Стратегічні цілі, операційні заходи та завдання

Мета Стратегії – створення нормативно-правових, інституційних, організаційних та інших умов ревіталізації кримськотатарської мови, розширення сфери її застосування, реалізації мовних прав носіїв кримськотатарської мови, підвищення престижу мови корінного народу як засобу комунікації, сприяння деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після її повернення в єдиний конституційний простір України.

Стратегічна ціль 1 – володіння та використання кримськотатарської мови особами, які належать до кримськотатарського етносу

Операційний захід 1.1 – створення мовного середовища для дітей дошкільного віку

Завдання:

стимулювання вивчення та спілкування з дітьми кримськотатарською мовою у родинях (батьків, бабів, дідів, інших законних представників дитини);

розвиток системи дошкільних та позашкільних закладів освіти та/або класів (груп) з навчанням кримськотатарською мовою;

підтримка створення та поширення телерадіоконтенту, веб-ресурсів та продуктів у соціальних медіа кримськотатарською мовою, орієнтованих на дітей дошкільного віку;

створення відповідних освітньо-виховних, культурно-мистецьких та інших розважальних продуктів кримськотатарською мовою, в тому числі з використанням сучасних технологій, доповненої та віртуальної реальності;

підтримка дитячої творчості кримськотатарською мовою.

Операційний захід 1.2 – вільне володіння кримськотатарською мовою випускниками закладів освіти

Завдання:

забезпечення переведення освітнього процесу на використання алфавіту кримськотатарської мови на основі латинської графіки до 1 вересня 2024 року;

забезпечення закладів освіти підручниками та посібниками, у тому числі мультимедійними, словниками, іншою навчальною, пізнавальною і художньою літературою кримськотатарською мовою;

підвищення кваліфікації наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників для покращення якості викладання предметів та дисциплін в усіх закладах освіти, організація відповідного методичного супроводу;

оптимізація за потреби мережі закладів освіти та/або класів (груп), спеціальностей з навчанням кримськотатарською мовою, їх належне матеріально-технічне забезпечення.

Операційний захід 1.3 - створення можливостей для вивчення кримськотатарської мови, у тому числі на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя

Завдання:

забезпечення можливості вивчення кримськотатарської мови дистанційно, зокрема через онлайн-платформи, мобільні додатки, продукти доповненої та віртуальної реальності, інші форми дистанційного навчання;

створення та розміщення у вільному доступі онлайн-версій навчальних курсів за програмою закладів освіти, електронних підручників, у тому числі мультимедійних, на основі стандартів CEFR та методології «кримськотатарська як іноземна мова» (CTFL), словників, художньої та наукової літератури, інших навчальних та методичних матеріалів;

здійснення, зокрема через підтримку громадянського суспільства, моніторингу забезпечення права на освіту кримськотатарською мовою на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя;

залучення дітей та молоді з тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя до програм вивчення кримськотатарської мови на підконтрольній Україні території;

сприяння забезпеченню права на освіту кримськотатарською мовою на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя засобами політико-дипломатичного впливу, у тому числі через залучення потенціалу міжнародних організацій, міжнародних партнерів, а також через введення українських та міжнародних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) щодо осіб, які ці права порушують.

Операційний захід 1.4 - забезпечення кримським татарам, які проживають за межами України, можливостей для вивчення кримськотатарської мови

Завдання:

захист мовних прав осіб, які мають кримськотатарське етнічне походження у країнах їх проживання, зокрема права на навчання кримськотатарською мовою та її вивчення в закладах освіти цих країн;

інформування кримськотатарських діаспор про можливості вивчення кримськотатарської мови, у тому числі дистанційно;

задоволення національно-культурних і мовних потреб кримських татар, які проживають за межами України.

Стратегічна ціль 2 – інституціоналізація та підвищення престижу кримськотатарської мови

Операційний захід 2.1 – володіння та використання кримськотатарської мови особами, які належать до інших етносів української нації

Завдання:

популяризація кримськотатарської мови як базової тюркської, зокрема промоція переваг володіння та можливостей використання для культурно-освітніх, ділових, інших цілей у процесі взаємодії з тюркськими країнами (Турецькою Республікою, Азербайджанською Республікою, Республікою Казахстан тощо);

створення можливостей для опанування бажаними кримськотатарської мови від початкового до академічного рівня включно, зокрема запровадження курсу кримськотатарської мови як факультативного у закладах освіти;

підтримка наукових, освітніх, мистецьких та інших проектів, спрямованих на популяризацію кримськотатарської мови серед різних вікових груп, насамперед молоді, зокрема літніх дитячих/молодіжних мовних таборів;

підтримка програм «освітнього туризму» з проживанням у родинах носіїв кримськотатарської мови;

нейтралізація загроз, які виникають внаслідок інформаційно-психологічної війни, зневажливого ставлення до кримськотатарської мови.

Операційний захід 2.2 - візуалізація кримськотатарської мови у суспільному просторі

Завдання:

встановлення Дня кримськотатарської мови і літератури;

започаткування державної відзнаки за особливий внесок у розвиток кримськотатарської мови;

створення і щорічне видання календарів пам'ятних дат кримськотатарської історії та культури кримськотатарською та державною мовами;

видання багатотомної академічної історико-лінгвістичної серії пам'яток кримськотатарської писемності та літератури;

заохочення використання кримськотатарської мови для позначення топонімів, які мають тюркське походження або історичні кримськотатарські назви.

Операційний захід 2.3 – забезпечення розвитку кримськотатарської мови на інституційному рівні

Завдання:

запровадження регулярного дослідження ставлення українського суспільства до кримськотатарської проблематики та підготовка на його основі рекомендацій щодо вдосконалення державної політики;

встановлення чисельності, локалізація та визначення структури представників кримськотатарських громад на підконтрольній Україні території для визначення освітніх та інших потреб, пов'язаних з функціонуванням кримськотатарської мови;

створення Національної комісії з питань кримськотатарської мови як дорадчого органу при Кабінеті Міністрів України для забезпечення міжвідомчої координації, узгодження дій центральних і місцевих органів виконавчої влади з питань, пов'язаних з реалізацією Стратегії;

посилення інституційної спроможності профільних науково-дослідних установ та підрозділів закладів вищої освіти з перспективою створення за підсумками реалізації Стратегії Інституту мови та історії кримських татар як постійно діючого науково-дослідного та освітньо-методичного центру вивчення і розвитку кримськотатарської мови;

напрацювання і затвердження стандартів кримськотатарської термінології в різних сферах суспільного життя; розробка граматики та правопису;

оновлення та укладання словників з кримськотатарської мови, зокрема перекладних;

створення мережі цільового стимулювання у вигляді системи стипендій, грантів, поглиблених курсів, інших форм підтримки, насамперед для заохочення талановитих учнів і студентів, залучення фахівців з тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя та підготовки наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників високого рівня у закладах вищої освіти та науково-дослідних структурах;

створення онлайн-платформи, яка виконуватиме функцію міжнародного освітнього центру та відкритої бібліотеки навчально-освітніх матеріалів з кримськотатарської мови;

запровадження всеукраїнського учнівського конкурсу з історії та культури Автономної Республіки Крим та м. Севастополя та учнівських і студентських олімпіад з кримськотатарської мови та літератури;

започаткування щорічної міжнародної наукової конференції щодо актуальних питань стану та розвитку кримськотатарської мови;

інтеграція фахових українських інституцій до міжнародної мережі, яка опікується проблематикою загрожених мов, забезпечення участі українських фахівців у міжнародних проектах, наукових форумах, інших форматах міжнародної співпраці, вивчення та адаптація міжнародного досвіду ревіталізації загрожених мов.

Стратегічна ціль 3 – формування цілісного культурно-інформаційного простору кримськотатарської мови

Операційний захід 3.1 – всебічний розвиток медіа кримськотатарською мовою

Завдання:

забезпечення підтримки засобів масової інформації представницького органу кримськотатарського народу, які здійснюють мовлення кримськотатарською мовою;

сприяння іншим засобам масової інформації, які здійснюють мовлення кримськотатарською мовою;

підтримка виробництва та поширення контенту кримськотатарською мовою.

Операційний захід 3.2 – висока динаміка культурно-мистецького процесу з використанням кримськотатарської мови

Завдання:

забезпечення підтримки музичних колективів та виконавців;

підтримка театральних колективів, створення вистав;

створення та дублювання кримськотатарською мовою ігрових, анімаційних та документальних фільмів, соціальної реклами тощо;

підтримка створення оригінальних творів та перекладів літератури різних жанрів, літературних конкурсів кримськотатарською мовою;

підтримка національного сучасного та декоративно-ужиткового мистецтва.

Операційний захід 3.3 – розширення сфер функціонування кримськотатарської мови

Завдання:

збільшення присутності кримськотатарської мови на міжнародних технологічних, освітніх і комунікаційних платформах (Google Translate, Duolingo, Вікіпедія тощо);

створення за підсумками реалізації Стратегії можливостей для отримання вищої освіти кримськотатарською мовою з врахуванням світового досвіду;

включення знання кримськотатарської мови як додаткової кваліфікаційної вимоги для визначеного кола посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави, працівників правоохоронних та інших органів, державних установ та організацій, які у межах повноважень опікуються проблематикою тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя;

запровадження версії офіційних веб-сайтів органів, державних установ та організацій, які у межах повноважень опікуються проблематикою тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, кримськотатарською мовою.

Етапи та план реалізації

Стратегія розрахована на 2022-2032 роки і здійснюється у межах Міжнародного десятиліття мов корінних народів, визначеного Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 2 грудня 2019 р. № 74/396.

Актуалізація плану заходів з реалізації Стратегії відбуватиметься кожні 3 роки.

Процес реалізації Стратегії передбачає наявність двох змістовних етапів:

перший – заходи у рамках Стратегії втілюються на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі, з активним використанням інструментів дистанційної взаємодії з аудиторією на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя до моменту її деокупації, а також з кримськотатарською діаспорою в інших країнах;

другий – у випадку деокупації тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя в період до 2032 року реалізація Стратегії відбуватиметься після корекції плану заходів для їх відповідного масштабування на всю територію України у межах її міжнародно визнаних кордонів для максимально швидкого подолання негативних наслідків тимчасової окупації, збереження активної взаємодії з кримськотатарською діаспорою.

Індикатори та очікувані результати

Реалізація Стратегії дасть змогу у стратегічній перспективі виключити кримськотатарську мову з переліку мов, що перебувають під критичною загрозою згідно з класифікацією ЮНЕСКО, поступово підвищуючи рівень безпеки мови і послідовно наближаючись до рівня «безпечний» (safe).

В підсумку реалізації Стратегії очікується підвищення стану захищеності кримськотатарської мови з рівня «критична загроза» до рівня «небезпечний», зокрема через оцінювання за такими індикаторами:

№	Операційний захід	Індикатор	Базовий на 01.01.2022	Проміжний до 2027	Цільовий до 2032
Володіння та використання кримськотатарської мови особами, які належать до кримськотатарського етносу					
1	Створення мовного середовища для дітей дошкільного віку	Частка дітей, які володіють кримськотатарською мовою	< 10%	50%	100%
2	Вільне володіння кримськотатарською мовою випускниками закладів освіти	Частка випускників, які вільно володіють кримськотатарською мовою	< 20%	70%	100%
3	Створення можливостей для вивчення кримськотатарської мови, у тому числі на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя	Частка етносу в межах кордонів України, яка має вільний доступ до можливостей вивчення кримськотатарської мови	н/д	50%	80%
4	Забезпечення кримським татарам, які проживають за межами України, можливостей для вивчення	Частка діаспори, яка має вільний доступ до можливостей вивчення кримськотатарської мови	н/д	25%	50%

	кримськотатарської мови				
Інституціоналізація та підвищення престижу кримськотатарської мови					
5	Володіння та використання кримськотатарської мови особами, які належать до інших етносів української нації	Частка населення України (крім кримських татар), яка залучена до заходів з вивчення кримськотатарської мови та користується нею	< 0,00001%	0,1%	2-5%
6	Візуалізація кримськотатарської мови у суспільному просторі	Вирішення завдань виконання заходів візуалізації	0%	50%	100%
7	Забезпечення розвитку кримськотатарської мови на інституційному рівні	Вирішення завдань виконання заходів розвитку	0%	50%	100%
Формування цілісного культурно-інформаційного простору кримськотатарської мови					
8	Всебічний розвиток медіа кримськотатарською мовою	Динаміка аудиторії медіа	Медіа функціонують, об'єктивні дані щодо аудиторії на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя відсутні	Медіа охоплюють контентом 50% етносу	Медіа користуються високим попитом всього етносу та інших осіб, які вивчають кримськотатарську мову
9	Висока динаміка культурно-мистецького процесу з використанням кримськотатарської мови	Знання та використання кримськотатарської мови у творчому середовищі	Окремі учасники процесу підтримують розвиток кримськотатарської мови; інші байдужі або навіть можуть підтримувати	Більшість членів спільноти підтримують розвиток кримськотатарської мови	Усі члени спільноти підтримують розвиток кримськотатарської мови

			втрату кримськотатарської мови		
10	Розширення сфер функціонування кримськотатарської мови	Використання кримськотатарської мови у нових сферах	Кримськотатарська мова діє лише у декількох нових сферах	Кримськотатарська мова діє у багатьох нових сферах	Кримськотатарська мова діє у більшості нових сфер

Очікуваними результатами реалізації Стратегії є такі:

кримськотатарською мовою користується не менше 80% кримськотатарського етносу на території України у міжнародно визнаних кордонах;

кримськотатарською мовою користуються усі діти у побуті та переважна більшість дітей в інших сферах функціонування мови;

кримськотатарська мова у визначеному порядку використовується у діяльності органів влади, правоохоронних та інших органів, державних установ та організацій, які в межах повноважень опікуються проблемами тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, а після деокупації зазначеної території у діяльності відповідних органів, створених для забезпечення реінтеграції на перехідний період;

кримськотатарська мова використовується у більшості нових сфер (Інтернет, сучасні медіа тощо);

створено та за необхідності оновлюється повний комплекс підручників, навчальних посібників, словників, проводяться наукові дослідження тощо;

здійснюється стабільна діяльність засобів масової інформації кримськотатарською мовою;

забезпечено високий престиж та широке використання кримськотатарської мови, в тому числі представниками різних етносів української нації через усвідомлення її як базової тюркської і частини спільної культурної спадщини України;

створено умови для задоволення національно-культурних, освітніх, інформаційних і мовних потреб кримських татар, які проживають за межами України.

Організаційне та фінансове забезпечення реалізації Стратегії

Фінансове забезпечення плану заходів з реалізації Стратегії здійснюється в установленому порядку за рахунок коштів державного та відповідних місцевих

бюджетів у межах бюджетних призначень, затверджених на відповідний бюджетний період, коштів, які будуть стягнуті з Російської Федерації, на яку покладається відповідальність за матеріальну чи нематеріальну шкоду, завдану Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, відповідно до принципів та норм міжнародного права, а також коштів міжнародних партнерів, приватного та громадського сектору, інших не заборонених законодавством джерел.

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від _____ 2021 р. № _____

ПЛАН ЗАХОДІВ
щодо реалізації Стратегії розвитку кримськотатарської мови на 2022-2032 роки

№	Найменування заходу	Відповідальні за виконання	Строк виконання	Очікуваний результат
Володіння та використання кримськотатарської мови особами, які належать до кримськотатарського етносу				
<i>Створення мовного середовища для дітей дошкільного віку</i>				
1	Здійснення організаційних, інформаційних та мотиваційних заходів для заохочення вивчення та спілкування кримськотатарською мовою у родинах, зокрема проведення інформаційно-комунікаційних кампаній, конкурсів, забезпечення доступу до навчально-методичних матеріалів, організація тренінгів для батьків (старших членів родини)	МКІП МОН Мінреінтеграції Мінмолодьспорт ДЕСС Меджліс кримськотатарського народу (за згодою)	Постійно	Діти зростають у середовищі рідної мови і використовують її у всіх сферах
2	Розробка та прийняття у встановленому порядку проектів нормативно-правових актів для забезпечення інституційної підтримки дитячих телеканалів, які здійснюють мовлення кримськотатарською мовою, шляхом надання державної допомоги на покриття витрат з доставки сигналу, оплати праці, орендної плати, інших категорій витрат	Мінреінтеграції МКІП	Грудень 2022 року	Прийнято нормативно-правові акти для забезпечення інституційної підтримки дитячих телеканалів, які здійснюють мовлення кримськотатарською мовою

3	Закупівля виготовлення та поширення виробництва контенту кримськотатарською мовою, орієнтованого на дітей дошкільного віку	Мінреінтеграції МКІП МОН Український культурний фонд (за згодою)	Постійно	Аудиторія медіа має постійний доступ до якісного та різноманітного контенту кримськотатарською мовою
4	Створення та популяризація орієнтованих на дітей дошкільного віку періодичних видань, веб-ресурсів, мобільних додатків та продуктів у соціальних медіа	Мінреінтеграції МКІП Мінцифри МОН ДЕСС	Постійно	Діти мають доступ до широкого спектру якісних продуктів, які заохочують до вивчення та розширюють сфери використання кримськотатарської мови
5	Створення та поширення освітньо-виховних, культурно-мистецьких та інших розважальних продуктів кримськотатарською мовою для дітей дошкільного віку, проведення тематичних заходів	МКІП МОН ДЕСС Український культурний фонд (за згодою) Український інститут книги (за згодою)	Постійно	Створено можливість залучення дітей до мовного середовища за рахунок цікавих та різноманітних заходів
6	Створення, поширення та підтримка навчальних продуктів, посібників та методик вивчення кримськотатарської мови з використанням віртуальної та доповненої реальності	Мінреінтеграції МОН МКІП Мінцифри	Постійно	Діти заохочені вивчати кримськотатарську мову з використанням сучасних технологій та аттрактивних засобів
7	Забезпечення діяльності та розвиток відповідно до потреб закладів дошкільної та позашкільної освіти та/або класів (груп) з навчанням кримськотатарською мовою	МОН ДЕСС	Постійно	Заклади дошкільної та позашкільної освіти забезпечують належний рівень підготовки кримськотатарською мовою
<i>Вільне володіння кримськотатарською мовою випускниками закладів освіти</i>				

8	Забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників, зокрема для впровадження алфавіту кримськотатарської мови на основі латинської графіки в освітній процес у закладах дошкільної, загальної середньої, вищої та неформальної освіти	МОН	Вересень 2024 року	Сформовано та підтримується високий кадровий потенціал системи освіти, наявна достатня кількість фахівців для вирішення завдань у рамках Стратегії
9	Забезпечення створення підручників, навчальних посібників, словників, довідників, хрестоматій, методичних та інших матеріалів для 1-11 класів з метою створення можливості отримання загальної середньої освіти кримськотатарською мовою з використанням алфавіту кримськотатарської мови на основі латинської графіки	МОН	Вересень 2024 року	Створено матеріали високої якості, які відповідають потребам освітнього процесу
10	Забезпечення створення підручників, навчальних посібників, словників, довідників, хрестоматій, методичних та інших матеріалів з кримськотатарської мови та літератури для вивчення як предмету в 1-11 класах закладів загальної середньої освіти з використанням алфавіту кримськотатарської мови на основі латинської графіки	МОН	Вересень 2024 року	Створено матеріали високої якості, які відповідають потребам освітнього процесу
11	Забезпечення відповідно до потреб закладів освіти підручниками, навчальними посібниками, у тому числі мультимедійними, словниками, іншою навчальною, пізнавальною і художньою	МОН МКІП	Постійно	Заклади освіти повністю забезпечені відповідними матеріалами високої якості та у необхідній кількості

	літературою кримськотатарською мовою з використанням алфавіту кримськотатарської мови на основі латинської графіки			
12	Забезпечення створення та поширення інформаційних матеріалів, відеороликів, фільмів для популяризації алфавіту кримськотатарської мови на основі латинської графіки	Мінреінтеграції МОН МКІП ДЕСС	Постійно	Цільові аудиторії обізнані з алфавітом кримськотатарської мови на основі латинської графіки і активно його використовують
13	Проведення наукових та науково-педагогічних конференцій з метою аналізу практики застосування алфавіту кримськотатарської мови на основі латинської графіки, розвитку та модернізації алфавіту відповідно до потреб	МОН НАН України (за згодою) ДЕСС Меджліс кримськотатарського народу (за згодою)	Постійно	Впровадження алфавіту кримськотатарської мови на основі латинської графіки відбувається з урахуванням найкращих практик, які постійно вдосконалюються. Фахівці з такими практиками ознайомлені та постійно їх застосовують
<i>Створення можливостей для вивчення кримськотатарської мови, у тому числі на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя</i>				
14	Створення та забезпечення роботи онлайн-платформи, яка виконуватиме функцію міжнародного освітнього центру та відкритої бібліотеки навчально-освітніх матеріалів з кримськотатарської мови для вивчення кримськотатарської мови онлайн, розміщення у вільному доступі підручників, навчальних посібників, відеоуроків, інших матеріалів, створених у рамках реалізації Стратегії	МОН Мінцифри Мінреінтеграції	Вересень 2023 року	Функціонує онлайн-платформа, яка забезпечує вільний доступ до широкого спектру освітніх можливостей і є головним центром просування кримськотатарської мови в онлайн-просторі
15	Забезпечення створення та поширення, у тому числі через розміщення у вільному	МОН Мінреінтеграції	Вересень 2024 року	У вільному доступі представлено повний комплект підручників з

	доступі підручників, навчальних посібників, іншої видавничої продукції зокрема мультимедійних на основі стандартів CEFR для рівнів A1-C+, а також на основі методології «кримськотатарська як іноземна мова» (CTFL)			кримськотатарської мови на основі стандартів CEFR та на основі методології CTFL
16	Забезпечення створення та поширення, у тому числі через розміщення у вільному доступі навчальних курсів, відеоуроків з кримськотатарської мови та літератури, з інших предметів за програмою закладів загальної середньої освіти	МОН Мінреінтеграції	Вересень 2025 року	У вільному доступі представлено повний навчальний курс відеоуроків за програмою загальної середньої освіти кримськотатарською мовою та з кримськотатарської мови та літератури для 1-11 класів
17	Забезпечення створення та поширення, у тому числі через розміщення у вільному доступі словників, довідкової, художньої та науково-популярної літератури кримськотатарською мовою, інших навчальних та методичних матеріалів	МОН МКІП Мінреінтеграції	Постійно	У вільному доступі представлено широкий спектр словників, довідників, художньої літератури та інших матеріалів кримськотатарською мовою
18	Підтримка створення мобільних додатків, продуктів віртуальної та доповненої реальності, інших форм дистанційного вивчення кримськотатарської мови	МОН МКІП Мінцифри Мінреінтеграції	Постійно	Кримськотатарська мова інтегрована до сучасних технологічних рішень, які активно застосовуються у процесі навчання
19	Здійснення моніторингу забезпечення права на освіту кримськотатарською мовою на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, а також у місцях проживання кримськотатарської діаспори за кордоном	Мінреінтеграції МЗС ДЕСС Представництво Президента України в Автономній	Постійно	Наявні актуальні та достовірні дані щодо забезпечення права на освіту кримськотатарською мовою

		Республіці Крим (за згодою) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (за згодою)		
20	Залучення дітей та молоді з тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя до програм вивчення кримськотатарської мови на підконтрольній Україні території	МОН Мінреінтеграції ДЕСС	Постійно	Кількість дітей та молоді з тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, залучених до мовних програм, збільшується на 10 відсотків щороку, в порівнянні з попереднім роком
21	Забезпечення реагування на національному та міжнародному рівні на факти порушення права на освіту кримськотатарською мовою на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, зокрема шляхом введення спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) проти фізичних та юридичних осіб, вжиття інших заходів відповідно до законодавства	МЗС МВС Мінреінтеграції СБУ (за згодою) Офіс Генерального прокурора (за згодою)	Постійно	Україна оперативно реагує на факти порушення права на освіту кримськотатарською мовою на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, забезпечено відповідний міжнародний розголос
22	Підтримка неурядових організацій та ініціатив, діяльність яких спрямована на розвиток кримськотатарської мови	Український культурний фонд (за згодою) МКІП МОН ДЕСС	Постійно	Ефективно діють державні програми підтримки неурядових організацій та ініціатив у сфері розвитку кримськотатарської мови
<i>Забезпечення кримським татарам, які проживають за межами України, можливостей для вивчення кримськотатарської мови</i>				

23	Інформування кримськотатарських діаспор про можливості вивчення кримськотатарської мови, створені у рамках реалізації Стратегії, залучення представників діаспори до заходів у рамках Стратегії	МЗС Мінреінтеграції Український інститут (за згодою) Меджліс кримськотатарського народу (за згодою)	Постійно	Кримськотатарські діаспори забезпечені повною та актуальною інформацією про можливості вивчати кримськотатарську мову
24	Сприяння захисту мовних прав осіб, які мають кримськотатарське етнічне походження у країнах їх проживання	МЗС	Постійно	У діалозі з країнами-партнерами Україна ефективно вирішує завдання забезпечення мовних прав кримських татар
25	Сприяння задоволенню національно-культурних і мовних потреб кримських татар, які проживають за межами України	МЗС	Постійно	У діалозі з країнами-партнерами Україна ефективно вирішує завдання забезпечення культурних і мовних потреб кримських татар
Інституціоналізація розвитку та підвищення престижу кримськотатарської мови				
<i>Володіння та використання кримськотатарської мови особами, які належать до інших етносів української нації</i>				
26	Забезпечення проведення інформаційно-комунікаційних кампаній щодо популяризації кримськотатарської мови як базової тюркської, зокрема промоція переваг володіння та можливостей використання для культурно-освітніх, ділових, інших цілей у процесі взаємодії з тюркськими країнами	Мінреінтеграції МКІП МЗС ДЕСС	Постійно	Громадяни України усвідомлюють можливості кримськотатарської мови як базової тюркської, володіння нею сприймається як конкурентна перевага і чинник престижу
27	Підтримка програм мовних обмінів з тюркськими країнами з метою вивчення та популяризації кримськотатарської мови, підвищення кваліфікації наукових,	МЗС МОН НАН України (за згодою)	Постійно	Налагоджено активний мовний обмін з Турецькою Республікою, Республікою Казахстан, Азербайджанською Республікою та іншими тюркськими країнами

	науково-педагогічних і педагогічних працівників			
28	Створення та підтримка навчальних курсів і програм, у тому числі онлайн, з вивчення кримськотатарської мови від початкового до академічного рівня громадянами України	МОН МКІП	Постійно	Усі бажаючі громадяни України мають комфортний доступ до курсів кримськотатарської мови відповідного рівня
29	Запровадження курсу кримськотатарської мови як факультативного у закладах загальної середньої та вищої освіти (відповідно до потреб)	МОН	Вересень 2024 року	Створено реальні можливості (кадрові, організаційні, матеріально-технічні тощо) для запровадження факультативів там, де сформовано відповідний запит
30	Реалізація наукових, освітніх, мистецьких, інформаційних та інших проєктів, спрямованих на популяризацію кримськотатарської мови серед різних вікових груп, насамперед молоді	МОН МКІП Мінреінтеграції Мінмолодьспорт ДЕСС Український культурний фонд (за згодою)	Постійно	Суспільство поінформовано про перспективи та переваги вивчення, знання та використання кримськотатарської мови
31	Забезпечення організації дитячих та молодіжних мовних таборів, семінарів, літніх/зимових шкіл, інших короткотермінових мовних програм	МОН МКІП Мінреінтеграції Мінмолодьспорт ДЕСС	Постійно	Відповідні заходи регулярно проводяться
32	Запровадження «освітнього туризму» з проживанням у родинах носіїв кримськотатарської мови	МОН МКІП Мінреінтеграції Мінмолодьспорт	Липень 2023 року	Діє проєкт «освітнього туризму»

33	Забезпечення нейтралізації ризиків і загроз дискредитації кримськотатарської мови, зокрема проведення інформаційно-комунікаційних кампаній	Мінреінтеграції МКІП ДЕСС	За необхідністю	Держава забезпечує відсіч спробам дискредитації кримськотатарської мови
34	Перегляд повноважень центральних органів виконавчої влади щодо реалізації державної політики у сфері підтримки та розвитку кримськотатарської мови	ДЕСС МКІП Мінреінтеграції МОН Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим (за згодою)	2025 рік	Кабінетом Міністрів України прийнято відповідні зміни до нормативно-правових актів
<i>Візуалізація кримськотатарської мови у суспільному просторі</i>				
35	Внесення пропозицій щодо встановлення Дня кримськотатарської мови і літератури	МКІП ДЕСС Меджліс кримськотатарського народу (за згодою)	Липень 2022 року	Пропозиції щодо встановлення Дня кримськотатарської мови і літератури внесено у встановленому порядку
36	Започаткування державної відзнаки за особливий внесок у розвиток кримськотатарської мови	МКІП ДЕСС Меджліс кримськотатарського народу (за згодою)	Серпень 2022 року	Держава регулярно відзначає зазначених осіб у встановленому порядку
37	Забезпечення створення та поширення календарів пам'ятних дат кримськотатарської історії та культури кримськотатарською та державною мовами, зокрема онлайн	МКІП Мінреінтеграції Меджліс кримськотатарського народу (за згодою)	Щорічно	Календарі створені, щорічно оновлюються, видаються та поширюються
38	Заснування багатотомної академічної історико-лінгвістичної серії пам'яток	МКІП МОН	Протягом 2022 року	Видано не менше 10 томів серії

	кримськотатарської писемності та літератури. Забезпечення регулярного видання та поширення відповідних публікацій	НАН України Український інститут книги (за згодою) Меджліс кримськотатарського народу (за згодою)	Постійно	
39	Сприяння використанню кримськотатарської мови для позначення топонімів, які мають тюркське походження або історичні кримськотатарські назви	МКІП Мінрегіон Меджліс кримськотатарського народу (за згодою)	Постійно	Ідея позначення топонімів кримськотатарською мовою позитивно сприймається громадами відповідних населених пунктів, кількість позначень збільшується
<i>Забезпечення розвитку кримськотатарської мови на інституційному рівні</i>				
40	Створення, фінансове, матеріально-технічне та інше забезпечення діяльності Національної комісії з питань кримськотатарської мови як дорадчого органу при Кабінеті Міністрів України для забезпечення міжвідомчої координації, узгодження дій центральних і місцевих органів виконавчої влади з питань, пов'язаних з реалізацією Стратегії	Секретаріат Кабінету Міністрів України Мінреінтеграції	Липень 2022 року	Національну комісію з питань кримськотатарської мови створено, її діяльність належно забезпечено, Комісія ефективно виконує свої функції
41	Запровадження регулярного дослідження ставлення українського суспільства до кримськотатарської проблематики та підготовка на основі його результатів рекомендацій щодо вдосконалення державної політики	Мінреінтеграції	Постійно	Дослідження проводиться щороку, надаються відповідні пропозиції
42	Оцінка чисельності, локалізація та визначення структури кримськотатарських громад на підконтрольній Україні території	ДЕСС Мінрегіон	Грудень 2022 року	Наявні актуальні та достовірні дані, які постійно оновлюються, щодо загальної чисельності,

	для визначення освітніх та інших потреб, пов'язаних з функціонуванням кримськотатарської мови			локалізації та структури кримськотатарських громад, потреби визначаються точно та оперативно
43	Забезпечення підвищення інституційної спроможності, належне щорічне фінансування проектів і програм наукових, науково-дослідних установ НАН України, закладів вищої освіти, прямо пов'язаних з функціонуванням кримськотатарської мови, зокрема Інституту сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України, Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка, Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського, інших відповідних закладів, організацій, установ	МОН Мінфін НАН України (за згодою)	Постійно	Потенціал наукових, науково-дослідних установ та закладів освіти у контексті розвитку кримськотатарської мови збільшується. Зростає кількість кваліфікованих кадрів, кількість та якість наукових, методичних та інших розробок, відповідні завдання у рамках Стратегії ефективно вирішуються
44	Створення Інституту мови, культури та історії кримськотатарського народу як постійно діючого науково-дослідного та освітньо-методичного центру вивчення і розвитку кримськотатарської мови	МОН НАН України (за згодою)	До 2032 року	Інститут створено та успішно функціонує
45	Розробка, затвердження, оновлення стандартів кримськотатарської термінології в різних сферах суспільного життя, граматики та правопису	МОН НАН України (за згодою)	Постійно	Стандарти, термінологія, граматики, правопис кримськотатарської мови затверджені, здійснюється сприяння її розвитку та вдосконалення відповідно до потреб

46	Укладання та оновлення тлумачних, орфографічних, фразеологічних, етимологічних, орфоепічних словників синонімів та антонімів, інших словників з кримськотатарської мови, зокрема перекладних	МОН НАН України (за згодою)	Постійно	Створено та постійно вдосконалюється якість та кількість словників кримськотатарської мови
47	Забезпечення цільового стимулювання у вигляді стипендій, грантів, поглиблених курсів, участі у програмах обмінів, інших форм підтримки, для заохочення талановитих учнів і студентів, залучення фахівців з тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, підготовки наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників високого рівня у закладах вищої освіти, наукових та науково-дослідних установах	МОН Мінреінтеграції НАН України (за згодою)	З 2024 року	Діє гнучка система підтримки талановитої молоді, фахівців, зокрема з тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя
48	Організація щорічного всеукраїнського учнівського конкурсу з історії та культури Автономної Республіки Крим та м. Севастополя	МОН Мінреінтеграції	Жовтень 2023 року	Конкурс щорічно проводиться, кількість учасників та рівень конкуренції збільшується
49	Організація щорічних учнівських і студентських олімпіад з кримськотатарської мови та літератури	МОН Мінреінтеграції	Жовтень 2023 року	Олімпіади щорічно проводяться, кількість учасників та рівень конкуренції збільшується. Україна є центром проведення міжнародних олімпіад з кримськотатарської мови
50	Забезпечення організації та проведення щорічної міжнародної наукової	МОН МЗС	Листопад 2022 року, далі - щороку	Конференція щороку проводиться, збільшується кількість та географія учасників,

	конференції щодо актуальних питань стану та розвитку кримськотатарської мови	НАН України (за згодою)		зростає авторитет заходу у фаховому середовищі
51	Забезпечення інтеграції фахових українських інституцій до міжнародної мережі, яка опікується проблематикою загрожених мов, забезпечення участі українських фахівців у міжнародних проєктах, наукових форумах, інших форматах міжнародної співпраці, вивчення та адаптація міжнародного досвіду ревіталізації загрожених мов	МОН МЗС ДЕСС НАН України (за згодою)	Постійно	Фахові українські інституції належно інтегровані до міжнародної мережі, Україна достойно представлена на відповідних заходах, корисний міжнародний досвід вивчається та за потреби адаптується
Формування цілісного культурно-інформаційного простору кримськотатарської мови				
<i>Всебічний розвиток медіа кримськотатарською мовою</i>				
52	Забезпечення підтримки засобів масової інформації представницького органу кримськотатарського народу, які здійснюють мовлення кримськотатарською мовою відповідно до законодавства	МКІП Мінреінтеграції	Постійно	У разі створення, засоби масової інформації представницького органу кримськотатарського народу отримують підтримку від держави у встановленому порядку
53	Розробка та подання у встановленому порядку проєктів нормативно-правових актів для забезпечення інституційної підтримки інших засобів масової інформації, у яких більше 50 відсотків контенту поширюється кримськотатарською мовою	Мінреінтеграції МКІП	Постійно	Розроблена та запроваджена відповідна нормативно-правова база; кримськотатарська мова стабільно представлена в медіа
54	Підтримка виробництва та поширення контенту кримськотатарською мовою	Мінреінтеграції МКІП Український культурний фонд (за згодою)	Постійно	Аудиторія має доступ до якісних та різноманітних продуктів кримськотатарською мовою

<i>Висока динаміка культурно-мистецького процесу з використанням кримськотатарської мови</i>						
55	Забезпечення підтримки музичних колективів та виконавців кримськотатарською мовою	МКІП	Постійно	Діє гнучка система підтримки музичних колективів та виконавців, присутність кримськотатарської музики в ефірі постійно збільшується		
56	Забезпечення підтримки театральних колективів, створення вистав кримськотатарською мовою	МКІП	Постійно	Стабільно функціонує мінімум одна театральна трупа, яка створює вистави кримськотатарською мовою на постійній основі. Репертуар кримськотатарською мовою збільшується		
57	Підтримка створення та дублювання кримськотатарською мовою ігрових, анімаційних та документальних фільмів, соціальної реклами	МКІП	Постійно	Постійно зростає кількість фільмів, соціальної реклами кримськотатарською мовою		
58	Підтримка створення оригінальних творів та перекладів літератури різних жанрів, літературних конкурсів кримськотатарською мовою, зокрема підтримка літературного фестивалю «Кримський інжир»	МКІП	Постійно	Кількість назв та накладів оригінальних та перекладних творів кримськотатарською мовою збільшуються. Зростає кількість авторів, які пишуть кримськотатарською мовою. Видання кримськотатарською мовою включаються до українських стендів на міжнародних книжкових заходах. Фестиваль «Кримський інжир» відбувається щорічно за		

				державної підтримки, його аудиторія збільшується
59	Підтримка національного сучасного та декоративно-ужиткового мистецтва, яке пов'язане з функціонуванням кримськотатарської мови	МКІП	Постійно	Діє гнучка система підтримки національного сучасного та декоративно-ужиткового мистецтва в частині, яка стосується розвитку кримськотатарської мови
<i>Розширення сфер функціонування кримськотатарської мови</i>				
60	Сприяння збільшенню присутності кримськотатарської мови на міжнародних технологічних, освітніх і комунікаційних платформах (Google Translate, Duolingo тощо)	Мінреінтеграції Мінцифри МОН МЗС	Постійно	Кримськотатарська мова інтегрується до усіх технологічних платформ, де є потреба
61	Підтримка проєктів з розвитку кримськотатарської Вікіпедії, зокрема проведення тематичних марафонів, тематичних інформаційних кампаній та просвітницьких заходів	Мінреінтеграції МКІП МЗС	Постійно	Інтерфейс Вікіпедії перекладено кримськотатарською мовою на 90 відсотків. Створено обов'язкові статті (1 тис.) та не менше 10 тис. найбільш універсальних статей. Кримська та кримськотатарська тематика в українській та кримськотатарській версіях Вікіпедії синхронізовані та подані на високому якісному рівні
62	Розробка та впровадження програми отримання вищої освіти кримськотатарською мовою з врахуванням об'єктивних потреб	МОН Мінреінтеграції	До 2032 року	За підсумками реалізації Стратегії створено кадрові, організаційні, матеріально-технічні можливості для отримання вищої освіти

				кримськотатарською мовою в обсягах та порядку, який буде визначений у процесі реалізації Стратегії
63	Включення знання кримськотатарської мови як додаткової кваліфікаційної вимоги для визначеного кола посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави, працівників правоохоронних та інших органів, державних установ та організацій, які у межах повноважень опікуються проблематикою тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя; розробка та впровадження відповідних навчальних програм та процедур оцінювання знань	МОН Інші заінтересовані органи	До 2032 року	Визначені посадові особи відповідних органів, організацій, установ вільно володіють кримськотатарською мовою, усі бажаючі мають можливість для вивчення мови та вдосконалення мовних навичок з будь-якого рівня
64	Запровадження версії офіційних веб-сайтів органів, державних установ та організацій, які у межах повноважень опікуються проблематикою тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, кримськотатарською мовою	Мінцифри Інші заінтересовані органи	До 2032 року	Версію веб-сайтів запущено